

Auteur van de bestseller

Voor
jou

Jojo

Moyes

De

sterren

gever

‘Bijzonder, mooi
en indrukwekkend’

HEBBAN

‘Een boek om van te
houden. Aanrader!’

LIBELLE

Proloog

20 december 1937

Hoor. Vijf kilometer diep het bos in, vlak onder Arnott's Ridge, en je bent in een stilte die zo compact is dat het lijkt of je erdoorheen waadt. Na zonsopkomst klinkt er geen vogelzang meer, zelfs niet als het hoogzomer is en al helemaal niet nu, nu de kille lucht zo vochtig is dat de paar blaadjes die zich nog vol goede moed aan de takken vasthouden, helemaal stil hangen. Onder de eik en de notelaar is er niets wat zich verroert; wilde dieren zijn diep weggedoken, zachte vacht tegen zachte vacht in nauwe grotten of uitgeholde boomstammen. De sneeuw is zo diep dat de poten van de muilezel er tot de knieën in verdwijnen, en om de zoveel passen aarzelt hij en snuift achterdochtig, op zoek naar losse stenen en gaten onder het eindeloze wit. Alleen de smalle beek onder hen beweegt vol vertrouwen, en het heldere water murmelt en borrelt over de stenen bedding, op weg naar een eindpunt dat niemand hier ooit heeft gezien.

Margery O'Hare probeert haar tenen in haar laarzen te bewegen, maar het gevoel is er allang uit verdwenen, en ze moet er niet aan denken hoe pijnlijk ze straks zullen voelen als ze eindelijk weer warm worden. Drie paar wollen kousen, maar met dit weer had je net zo

goed in je blote benen kunnen rondlopen. Ze aait de hals van de grote muilezel en veegt de kristallen die zich op zijn dikke vacht hebben gevormd weg met haar zware mannenhandschoenen.

‘Extra eten voor jou vanavond, ouwe Charley,’ zegt ze, en ze ziet zijn enorme oren even naar achteren schieten. Ze gaat verzitten, hangt de zadeltassen recht, en zorgt dat de muilezel in balans is terwijl ze afdalen in de richting van de beek. ‘Warme stroop in je voer. Misschien neem ik zelf ook wel wat.’

Nog een dikke zes kilometer, denkt ze. Had ze maar meer gegeten bij het ontbijt. Langs de lange Indianenklif, het pad met de gele dennen op, nog twee valleien en de oude Nancy zal op haar af lopen, psalmen zingend als altijd, met haar heldere, krachtige stem die door het bos galmt, haar armen heen en weer zwaaiend als die van een kind.

Je hoeft me echt niet al die kilometers tegemoet te komen, zegt ze om de veertien dagen tegen de vrouw. Dit is ons werk. Daarom komen we te paard.

Ach, jullie meisjes doen al zoveel.

Ze weet wat de werkelijke reden is. Nancy wil, net als haar zus Jean, die in de kleine houten blokhut het bed moet houden, niet het risico lopen dat ze de volgende levering verhalen misloopt. Ze is vierenzestig, heeft nog drie goede tanden en is dol op knappe cowboys. ‘Die Mack McGuire laat mijn hart dansen als een schoon laken aan een lange waslijn.’ Ze slaat haar handen ineen en kijkt op naar de hemel. ‘Zoals Archer hem beschrijft, alsof hij zó van de bladzijden stapt en me op zijn paard slingert en meeneemt.’ Ze leunt samenzweerderig naar voren. ‘En dat paard is niet het enige wat ik zou willen berijden. Mijn man zei altijd dat ik stevig in het zadel zat, toen ik nog jong was!’

‘Daar twijfel ik niet aan, Nancy,’ antwoordt ze telkens, en dan barst de vrouw in lachen uit, en slaat ze op haar dijen alsof het de eerste keer is dat ze het haar vertelt.

Er kraakt een twijg en Charleys oren schieten heen en weer. Met zulke grote oren kan hij waarschijnlijk horen tot halverwege Louisville. ‘Deze kant op, jongen,’ zegt ze, en ze leidt hem weg van een rotspartij. ‘Je zult haar zo wel horen.’

‘Ergens naar op weg?’

Margery draait haar hoofd met een ruk om.

Hij waggelt een beetje, maar zijn blik is strak en direct. De haan van zijn geweer, ziet ze, is gespannen, en hij draagt het stom genoeg met zijn vinger op de trekker. 'Dus nu wil je wel naar me kijken, hè, Margery?'

Ze spreekt zo kalm mogelijk, maar haar hersenen werken op volle toeren. 'Ik zie je, Clem McCullough.'

'Ik zie je, Clem McCullough.' Hij bouwt haar na en spuugt op de grond, als een pestkop op een schoolplein. Zijn haar staat aan een kant overeind, alsof hij erop heeft geslapen. 'Je ziet me wel, maar je kijkt op me neer. Alsof ik modder op je schoen ben. Alsof jij zo bijzonder bent.'

Ze is nooit echt bang voor hem geweest, maar ze kent deze bergmannen goed genoeg om te weten dat ze geen ruzie moet zoeken met een dronkenlap. Vooral niet als die een geladen geweer bij zich heeft.

In gedachten loopt ze snel een lijstje af van mensen die ze beleedigd zou kunnen hebben – en dat zijn er nogal wat – maar McCullough? Ze kan eigenlijk niets verzinnen, afgezien van wat voor de hand ligt: 'Al het gedoe tussen jouw familie en mijn vader is met hem de grond in gegaan. Ik ben de enige die nog over is, en bloedvetes interesseren me niet.'

McCullough blokkeert inmiddels de doorgang, met zijn benen stevig in de sneeuw en zijn vinger nog steeds op de trekker. Zijn huid heeft dat paarsblauw gevlekte van iemand die te dronken is om te beseffen hoe koud hij het heeft. Waarschijnlijk ook te dronken om goed te kunnen mikken, maar daar gokt ze liever niet op. Ze verplaatst haar gewicht zodat haar lastdier de pas vertraagt; haar blik glijdt naar opzij. De oevers van de beek zijn te steil en te dichtbebost om erdoor te kunnen. Ze zal hem dus moeten overhalen om aan de kant te gaan, of ze moet dwars over hem heen rijden, en de verleiding om dat laatste te doen is groot.

De oren van de muilezel schieten naar achteren. In de stilte kan ze haar eigen hartslag horen, een voortdurend bonzen in haar oren. Zo hard heeft ze het nog nooit gehoord, denkt ze even afwezig. 'Ik doe gewoon mijn werk, meneer McCullough. Ik zou het op prijs stellen als u me erdoor laat.'

Hij fronst en hoort de mogelijke belediging in haar net iets te beleefde gebruik van zijn naam, en als hij zijn geweer beweegt, dringt tot haar door hoe stom ze is geweest.

‘Je wérk... Je vindt jezelf heel wat, hè? Weet je wat jij nodig hebt?’ Hij spuugt luid en duidelijk, en wacht op antwoord. ‘Ik zei: weet je wat jij nodig hebt, meid?’

‘Ik vermoed dat mijn antwoord op die vraag kilometers verschilt van het uwe.’

‘Wijsneus die je bent. Denk je nou echt dat wij niet doorhebben waar je mee bezig bent? Denk je nou echt dat wij niet doorhebben wat jij onder fatsoenlijke, godvrezende vrouwen aan het verspreiden bent? Wij hebben je heus wel in de smiezen. Jij hebt de duivel in je, Margery O’Hare, en er is maar één manier om die uit een meid als jij te verjagen.’

‘Nou, ik zou het heel gezellig vinden om af te stappen om daarover te bomen, maar ik moet door met mijn ronde, dus misschien kunnen we dit een andere keer –’

McCullough brengt zijn geweer omhoog. ‘Hou die verdomde bek van je.’

Charley beweegt onrustig. Haar hart ligt als een ijzige steen in haar borst. Als ze zich omdraait en wegvlucht, zal hij haar neerschieten. De enige weg die ze kan nemen is die langs de beek; de grond ligt er vol met losse kiezels, en de bomen staan te dicht op elkaar om vooruit te komen. Er is in de wijde omtrek geen mens te bekennen, weet ze, op de oude Nancy na, die haar nu langzaam over de berg tegemoet loopt. Ze is alleen, en hij weet het.

Zacht zegt hij: ‘Ik zei, stap af. Nú.’ Hij komt twee passen dichterbij, en zijn voetstappen knerpen in de sneeuw.

En daar heb je de naakte waarheid, voor haar en voor alle vrouwen in deze streken: het doet er niet toe hoe slim je bent, hoe onafhankelijk – je verliest het altijd van een idioot met een wapen. De loop van zijn geweer is nu zo dichtbij dat ze in twee eindeloze zwarte gaten staart. Grommend laat hij het plotseling zakken, slingert de geweerriem over zijn schouder en grijpt haar teugels. De muilezel maakt een draai, zodat ze voorover valt, tegen zijn hals aan. Ze voelt dat McCullough naar haar dij graait terwijl hij met zijn andere hand zijn geweer nogmaals pakt. Zijn adem is zuur van

de drank, en zijn hand zit onder de vuilkorsten; elke cel in haar lichaam walgt van het gevoel. En dan hoort ze het Nancy's gezang, in de verte.

*'Oh, what peace we often forfeit!
Oh, what needless pain we bear —'*

Zijn hoofd schiet omhoog. Ze hoort een *Nee!* en beseft verbaasd dat het uit haar eigen mond kwam. Zijn vingers grijpen en trekken aan haar, een arm wil haar om haar middel pakken, waardoor ze haar balans verliest; in zijn vastberaden greep, zijn stinkende adem, voelt ze dat haar toekomst vervormt tot iets zwarts en afschuwelijks. Maar de kou maakt hem klunzig. Onhandig wil hij zijn wapen weer pakken, met zijn rug naar haar toe, en op dat moment ziet ze haar kans. Ze steekt haar linkerhand in haar zadeltas en als hij zijn hoofd omdraait laat ze de teugels vallen, pakt met haar rechterhand een boek en zwaait dat zware boek zo hard ze kan, *pats*, in zijn gezicht. Zijn geweer gaat af, het geluid is een driedimensionale *knal!* die tussen de bomen heen en weer schiet en ze hoort dat het zingen even stopt, en ze hoort vogels opvliegen; een glanzende zwarte wolk van klapwiekende vleugels. Als McCullough op de grond valt, steigert de muilezel en schiet hij angstig naar voren en struikelt over de man; haar adem stokt en ze moet de zadelknop vastgrijpen om te blijven zitten. En dan rijdt ze weg langs de bedding van de beek, met gierende ademhaling, haar hart bonkend, erop vertrouwend dat de zelfverzekerde poten van haar dier wel grip zullen vinden in het opspattende, ijskoude water. Ze durft niet om te kijken of McCullough al is opgestaan en achter haar aan komt.

1

Drie maanden eerder

Iedereen was het erover eens, terwijl men zich koelte toewuifde voor de winkel of schaduw zocht onder de eucalyptusbomen: het was abnormaal warm voor september. Het raadhuis in Baileyville rook zwaar naar groene zeep en verschaald parfum, tegen elkaar aan geperste lijven in zondagse poplin jurken en zomerkostuums. De hitte was zelfs door de planken muren gedrongen, zodat het hout kraakte en zuchtte uit protest. Dicht tegen Bennett aan gedrukt, terwijl die langs de volle rijen schuifelde en iedereen die nauwelijks verholen zuchtte zijn excuses aanbood, zou Alice zwe- ren dat ze voelde hoe de hitte van al die lichamen het hare binnen- drong als ze wat naar achteren leunden om hen te laten passeren.

Neem me niet kwalijk. Neem me niet kwalijk.

Uiteindelijk was Bennett bij de twee lege zitplaatsen en Alice, met gloeiende wangen van schaamte, ging zitten, en ze negeerde de zijdelingse blikken van de mensen om hen heen. Bennett keek om- laag naar zijn revers, veegde er een denkbeeldig pluisje af, en zag toen haar rok.

‘Je hebt je niet omgekleed?’ zei hij zachtjes.

‘Je zei dat we te laat kwamen.’

‘Dat wil niet zeggen dat je in je huiskleding de deur uit kon.’

Ze was bezig geweest een *cottage pie* te maken, om Annie te stimuleren ook eens iets anders op tafel te zetten dan die zware kost uit het zuiden. Maar de aardappels waren groen en het was haar niet gelukt de temperatuur van de oven onder controle te krijgen en toen ze het vlees op de grillplaat legde, kwam ze onder de vet-spatten te zitten. En toen Bennett binnenkwam om haar te halen (ze was uiteraard de tijd vergeten), snapte hij absoluut niet waarom ze de culinaire zaken niet gewoon aan de huishoudster overliet, terwijl er dadelijk zo’n belangrijke bijeenkomst zou plaatsvinden.

Alice legde haar hand op de grootste vlek op haar rok en nam zich voor die daar het komende uur te laten liggen. Want zo lang zou het duren, een uur. Of twee. Of – God sta haar bij – drie.

De kerk en bijeenkomsten. Bijeenkomsten en de kerk. Soms had Alice Van Cleve het gevoel dat ze gewoon het ene saaie tijdverdrijf voor het andere had ingeruild. Die ochtend nog had dominee McIntosh in de kerk bijna twee uur lang gereciteerd over de zondaren die kennelijk precies op dat moment hun goddeloze overwicht op het kleine stadje aan het uitoefenen waren, en nu zat hij zichzelf koelte toe te wuiven en leek zich verontrustend genoeg op te maken om alweer het woord te nemen.

‘Doe je schoenen weer aan,’ fluisterde Bennett. ‘Straks ziet iemand je nog.’

‘Het is zo warm,’ zei ze. ‘En ik heb Engelse voeten. Die zijn niet gewend aan dit soort temperaturen.’

Ze voelde de vermoeide afkeur van haar echtgenoot eerder dan dat ze die zag. Maar ze had het te warm en was te moe om het zich aan te trekken, en de stem van de spreker had iets slaapverwekkends, zodat ze maar een paar woorden meekreeg: *ontkiemen... zaadlijsten... kaf... papieren zakken...* en de rest kon haar eigenlijk niet schelen.

Haar was verteld dat het huwelijksleven een avontuur zou zijn. Reizen naar een nieuw land! (Ze was per slot van rekening met een Amerikaan getrouwd.) Nieuw eten! Een nieuwe cultuur! Nieuwe ervaringen! Ze had zich een leven in New York voorgesteld, waar ze in een leuke *deux-pièces* levendige restaurants bezocht, of over drukke trottoirs wandelde. In haar brieven naar huis zou ze pochen

over alles wat ze meemaakte. *O, Alice Wright? Was zij niet dat meisje dat met die knappe Amerikaan is getrouwd? Ja, ik kreeg laatst een ansichtkaart van haar; ze was in de Metropolitan Opera, of Carnegie Hall...*

Niemand had haar gewaarschuwd dat er ook zoveel geklets over nette serviezen met oude tantes bij kwam kijken, zoveel zinloos stopwerk en quilten; of, nog erger, zo ontzettend veel tergend saaie preken. Eindeloze preken en bijeenkomsten, die jaren leken te duren. Ach, wat waren die mannen toch dol op het geluid van hun eigen stem! Het leek wel alsof ze vier keer per week en uren achter elkaar uitgeoeterd werd.

De Van Cleves hadden op de terugtocht maar liefst dertien kerken aangedaan, en de enige preek die Alice goed vond was in Charleston, waar de dominee zo lang doorging dat zijn gemeente het geduld verloor en had besloten om hem, als één man, ‘van de kansel te zingen’ – hem met hun gezang het zwijgen op te leggen, totdat het hem duidelijk was dat ze er genoeg van hadden en hij nogal gepikeerd zijn religieuze winkel dichtgooide. Ze had gegiecheld om zijn vruchteloze pogingen om boven hen uit te komen terwijl hun stemmen steeds luider en vastberadener aanzwollen.

De gemeente in Baileyville, in Kentucky, leek haar teleurstellend geboeid.

‘Trek ze nou maar weer aan, Alice. Alsjeblieft.’

Ze zag mevrouw Schmidt zitten, in wier salon ze twee weken daarvoor thee had gedronken, en keek weer voor zich uit, want ze wilde niet té vriendelijk overkomen. Straks zou ze nog een keer worden uitgenodigd.

‘Dank je, Hank, voor je advies over het bewaren van zaadlijsten. Je hebt ons veel stof tot nadenken gegeven.’

Terwijl Alice haar voeten in haar schoenen liet glijden, voegde de dominee eraan toe: ‘O nee, dames en heren, staat u nog niet op. Mevrouw Brady wil nog graag een ogenblik van uw tijd.’

Alice, die inmiddels wel wist hoe laat het was, haalde haar voeten weer uit haar schoenen. Een kleine vrouw van middelbare leeftijd liep naar voren; het soort vrouw dat haar vader zou omschrijven als ‘goed gestoffeerd’, met de stevige vulling en solide rondingen van een topkwaliteit bank.

‘Het gaat over de rondreizende bibliotheek,’ zei ze, terwijl ze zachtjes wapperde met een witte waaier en haar hoedje rechtzette. ‘Er zijn wat ontwikkelingen waar ik graag uw aandacht voor wil vragen.

‘We weten allemaal wat voor... eh... verwóéstende gevolgen de Depressie op dit prachtige land heeft gehad. Er is zoveel aandacht geweest voor overleven dat veel andere aspecten van ons leven op de achtergrond zijn geraakt. Sommigen van u zullen al weten wat voor fantástische dingen president en mevrouw Roosevelt hebben gedaan om de geletterdheid en leren weer onder de aandacht te brengen. Nu is het zo dat ik eerder deze week het voorrecht had om een theepartij bij te wonen met mevrouw Lena Nofcier, voorzitter van de Library Service voor de Kentucky PTA, en zij vertelde ons dat de Works Progress Commission als onderdeel van haar werkzaamheden een mobiele bibliotheek heeft opgericht in verschillende staten; zelfs hier in Kentucky zijn er een paar. Misschien hebben jullie al wel gehoord over de bibliotheek die is opgezet in Harlan County? Ja? Nou, die slaat dus ongelófelijk aan. Onder toezicht van mevrouw Roosevelt zelf en de WPA –’

‘Ze is van de Episcopaaalse Kerk.’

‘Wat?’

‘Roosevelt. Die is van de Episcopaaalse Kerk.’

Mevrouw Brady’s wang vertrok. ‘Nou, dat zullen we haar niet aanrekenen. Ze is onze *first lady*, en ze is van plan grootse dingen te doen voor ons land.’

‘Ze zou haar plaats moeten kennen, in plaats van overal onrust te stoken.’ Een man met hangwangen en een licht linnen pak schudde zijn hoofd en keek om zich heen, op zoek naar medestanders.

Aan de andere kant van het gangpad boog Peggy Foreman naar voren om haar rok recht te trekken, precies op het moment dat Alice haar kant op keek, zodat het leek alsof Alice naar haar had zitten staren. Peggy keek haar verontwaardigd aan en stak haar kleine neusje de lucht in om vervolgens het meisje naast haar iets toe te fluisteren, dat nu ook naar voren leunde om Alice al even onvriendelijk aan te kijken. Alice ging naar achteren zitten en deed haar best de blos die naar haar wangen steeg de kop in te drukken.

Alice, je zult hier nooit aarden als je niet wat vrienden maakt, zei Bennett steeds maar, alsof ze Peggy Foreman en die zure vriendinnen van haar voor zich zou kunnen winnen.

‘Je liefde is me weer aan het vervloeken,’ zei Alice zachtjes.

‘Ze is mijn liefde niet.’

‘Dat dacht zij anders wel.’

‘Ik heb het toch uitgelegd. We waren nog jong. En toen kwam ik jou tegen en... Nou ja, dat is allemaal voorbij.’

‘Het zou fijn zijn als je dat ook eens tegen haar zegt.’

Hij kwam wat dichterbij. ‘Alice, zo terughoudend als jij doet, de mensen beginnen te denken dat je een beetje... afstandelijk bent...’

‘Ik ben Engels, Bennett. Wij zijn niet gemaakt om... hartelijk te doen.’

‘Ik vind gewoon, hoe meer betrokken jij raakt, des te beter dat is voor ons allebei. Dat vindt pa ook.’

‘O ja, is dat zo?’

‘Hou op.’

Mevrouw Brady keek hen even boos aan. ‘Zoals ik al zei: dankzij het succes van deze organisatie in de ons omringende staten, heeft de WPA fondsen beschikbaar gesteld waarmee we ook hier in Lee County onze eigen reizende bibliotheek kunnen opzetten.’

Alice onderdrukte een geeuw.

Thuis op het dressoir stond een foto van Bennett in zijn honkbaltenue. Hij had net een homerun geslagen en uit zijn blik sprak wonderlijke concentratie en vreugde, alsof hij op dat moment boven zichzelf uitsteeg. Keek hij maar eens zo naar haar, dacht ze.

Maar als ze er zo eens over nadacht, beseftte Alice Van Cleve wel dat haar huwelijk het gevolg was van een reeks toevalligheden, te beginnen met een porseleinen hondje dat brak toen zij en Jenny Fitzwalter een potje aan het badmintonnen waren in huis (het regende; wat moesten ze anders?) en uitmondend in haar schorsing van de secretaresseopleiding omdat ze altijd te laat kwam, en tot slot haar kennelijk onoorbare uitbarsting tegen haar vaders baas tijdens een kerstborrel. (‘Maar hij legde zijn hand op mijn achterste toen ik rondging met de pasteitjes!’ protesteerde Alice. ‘Doe niet zo ordinair, Alice,’ zei haar moeder huiverend.) Deze drie ge-

beurtenissen – en nog een voorval met de vrienden van haar broer Gideon, te veel rumpunch en een verpest vloerkleed (Ze wist helemaal niet dat er alcohol in de punch zat! Dat had niemand haar verteld!) – hadden ertoe geleid dat haar ouders haar hadden gedwongen tot ‘een periode van reflectie’, wat eigenlijk ‘huisarrest’ bleek te betekenen. Ze had hen in de keuken horen praten: ‘Zo is ze altijd al geweest. Ze is precies jouw tante Harriet,’ had vader misprijzend gezegd, en moeder had toen twee hele dagen niets meer tegen hem gezegd, alsof het idee dat Alice het product was van háár genenlijn een ongemene belediging was.

En dus werd zij tijdens die lange winter, waarin Gideon een eindeloze reeks dansfeesten en cocktailparty’s afliep, hele weekends verdween om bij vrienden te logeren of in Londen te fuiven, steeds minder vaak uitgenodigd en zat ze thuis halfhartig aan haar slordige borduurwerkje te prutsen, en bestonden haar enige uitjes uit bezoekjes aan oudere familieleden of bijeenkomsten van de Vrouwenbond, samen met haar moeder, waar de gesprekken meestal gingen over taart, bloemschikken en het boek *Lives of the Saints*, alsof het plan was om haar te laten sterven van verveling. Ze vroeg Gideon na een tijdje niet meer naar zijn verhalen, want dan voelde ze zich alleen maar zieliger. In plaats daarvan speelde ze mokkend canasta, bedroog ze de boel bij Monopoly, en lag ze aan de keukentafel met haar gezicht op haar onderarmen te luisteren naar de radio, met zijn beloften over een wereld ver van haar eigen verstikkende leven.

Dus toen Bennett Van Cleve twee maanden later onverwacht langskwam, op een zondagmiddag na het lentefeest van de dominee – met zijn Amerikaanse accent, zijn vierkante kaak en blonde haar, en de geuren van een wereld duizenden kilometers van Surrey verwijderd – had hij eerlijk gezegd net zo goed de Gebochelde van de Notre Dame kunnen zijn, want dan nog had ze het een prachtidee gevonden om bij hem in zijn lawaaiige klokkentoren in te trekken.

Mannen vergaapten zich vaak aan Alice, en Bennett was meteen smoorverliefd op het elegante Engelse meisje met haar enorme ogen en golvende blonde bobkapsel en de heldere staccatostem die hij thuis in Lexington van geen enkel meisje kende, het meisje dat,

zoals zijn vader opmerkte, evengoed een Britse prinses had kunnen zijn met haar verfijnde manieren. Zo elegant als zij haar theekopje naar haar mond bracht. Toen Alice' moeder opmerkte dat ze inderdaad een hertogin in de familie hadden, aangetrouwd, twee generaties terug, ontplofte de oudere Van Cleve bijna van vreugde. 'Een hertogin? Een adellijke hertogin? O, Bennett, wat had je moeder dat geweldig gevonden.'

Vader en zoon waren op missie in Europa met de Combined Ministry of East Kentucky Under God, om te zien hoe de christenen hun geloof beleden buiten Amerika. Meneer Van Cleve had de reis van een aantal mensen uit eigen zak bekostigd, ter ere van zijn overleden echtgenote Dolores, zoals hij graag mocht verkondigen als er ook maar even een stilte in het gesprek viel. Hij mocht dan een zakenman zijn, maar dat had niets, maar dan ook níets te betekenen als hij dat niet onder leiding van de Heer zou doen. Alice had de indruk dat hij nogal geschokt was door de bescheiden en bepaald niet fanatieke religieuze uitingen in St Mary's on the Common; en de gemeente was behoorlijk geschrokken toen dominee McIntosh uitbundig hel en verdoemenis begon te verkondigen (die arme mevrouw Arbuthnot moest door een zijdeur worden afgevoerd voor wat frisse lucht). Maar al ontbrak het de Britten dan aan devotie, merkte meneer Van Cleve op, ze maakten dat tekort ruimschoots goed met hun kerkgebouwen, hun kathedralen en al die geschiedenis. *En was dat soms niet een spirituele beleving op zich?*

Ondertussen hadden Alice en Bennett het druk met hun eigen, iets minder heilige beleving. Ze namen afscheid met ineengeslagen handen en vurige blikken, van het soort dat des te heftiger oplaait bij het vooruitzicht dat ze elkaar binnenkort nooit meer zouden zien. Ze schreven elkaar brieven tijdens zijn tussenstop in Reims, en later in Barcelona en Madrid. Hun correspondentie bereikte een koortsachtig hoogtepunt toen hij in Rome aankwam, en op de terugweg was het alleen voor de leden van het huishouden die niet hadden opgelet een verrassing dat Bennett haar ten huwelijk vroeg, en Alice, met de voortvarendheid van een vogel wiens kooi ineens opengaat, aarzelde hooguit een halve seconde voor ze ja zei tegen haar smachtende – en prachtig gebruikte – Amerikaan. Wie zou er nou geen ja zeggen tegen een knappe man met zo'n kaaklijn, die

naar haar keek alsof ze een juweel was? Terwijl de rest haar bekeek alsof ze een besmettelijke ziekte had.

‘Je bent gewoon perfect,’ zei Bennett steeds tegen haar, en hij hield zijn duim en wijsvinger om haar smalle pols als ze op de schommelbank in de tuin van haar ouders zaten, hun kragen omhoog tegen de wind en de ogen van hun welwillende vaders vanuit de ramen van de bibliotheek op hen gericht, ieder om zijn eigen redenen stiekem opgelucht met deze match. ‘Je bent zo teer en zo elegant. Als een volbloed.’ O, en hoe hij dat útsprak!

‘En jij bent idioot knap. Je lijkt wel een filmster.’

‘Moeder zou dol op je geweest zijn.’ Hij liet een vinger langs haar nek omlaaggliden. ‘Je bent net een porseleinen popje.’

Een halfjaar later wist Alice vrij zeker dat hij haar niet meer zag als een porseleinen popje.

Ze waren snel getrouwd, omdat meneer Van Cleve weer aan het werk moest. Alice had het gevoel alsof haar kansen gekeerd waren: zo mistroostig als ze de hele winter was geweest, zo blij en opgewekt was ze nu. Haar moeder had haar hutkoffer ingepakt met dezelfde enigszins ongepaste verrukking als waarmee ze iedereen om zich heen had verteld over de geweldige echtgenoot van Alice en zijn vader, een rijke fabrikant. Dat zou leuk zijn geweest als ze zelfs maar een piezeltje rouwig had geleden bij het idee dat haar enige dochter zou verhuizen naar een deel van Amerika dat niemand die ze kende ooit had bezocht. Maar ja, Alice was waarschijnlijk even blij dat ze weg kon. Alleen haar broer was openlijk verdrietig, al wist ze vrij zeker dat hij daar tijdens zijn volgende weekenduitje wel weer van zou herstellen. ‘Ik kom je natuurlijk opzoeken,’ zei Gideon. Ze wisten allebei dat dat nooit zou gebeuren.

De huwelijksreis van Bennett en Alice bestond uit de vijfdaagse terugreis naar de Verenigde Staten over zee, gevolgd door de tocht over land van New York naar Kentucky. (Ze had Kentucky opgezocht in de encyclopedie en was nogal ingenomen met alle paardenrennen die er plaatsvonden. Het klonk als een Derby Day die het hele jaar duurde.) Ze gilte van opwinding om alles: hun enorme auto, de omvang van de gigantische oceanastomer, de diamanten hanger die Bennett voor haar had gekocht in een winkel in de

Burlington Arcade in Londen. Ze vond het niet erg dat meneer Van Cleve hen de hele reis vergezelde. Het zou immers ook onbeleefd zijn om de oude man aan zijn lot over te laten, en zelf was ze te opgewonden door het idee weg te kunnen uit Surrey, met zijn stille salons op zondag en de permanente afkeuring, om er bezwaar tegen te hebben.

Als Alice het al jammer vond dat meneer Van Cleve aan hen vastgeplakt leek als een zeeslak, drukte ze die teleurstelling de kop in, en deed ze haar best om de schattige versie van zichzelf te zijn waar de twee mannen kennelijk op rekenden. Op het stoomschip tussen Southampton en New York konden zij en Bennett in elk geval na het avondeten een paar uurtjes alleen een wandeling aan dek maken, omdat zijn vader dan aan het werk was of met de ouderlingen zat te praten aan de tafel van de kapitein. Dan trok Bennett haar met zijn sterke armen tegen zich aan, en zij stak haar linkerhand met de fonkelnieuwe gouden trouwring omhoog, en verbaasde zich over het feit dat zij, Alice, een *getrouwde vrouw* was. En eenmaal in Kentucky, hield ze zichzelf voor, zou ze pas écht getrouwd zijn, aangezien ze dan niet met zijn drieën een hut hoefden te delen, ook al hing daar een gordijn tussen hun slaapgedeelten.

‘Het is niet bepaald de uitzet die ik voor me zag,’ fluisterde ze in haar hemd en pyjamabroek. Ze voelde zich niet op haar gemak in minder, aangezien Van Cleve senior een keer, nog half slapend, het gordijn voor hun tweepersoonskooi met dat voor het toilet had verward.

Bennett kuste haar op haar voorhoofd. ‘Het zou sowieso niet goed voelen met vader zo dichtbij,’ fluisterde hij terug. Hij legde het lange kussen tussen hen in (‘Ik ben bang dat ik me anders niet kan beheersen’) en zo lagen ze zij aan zij, kuis hand in hand in het donker, hoorbaar ademhalend terwijl het gigantische schip onder hen trilde.

Als ze erop terugkeek, stond die lange tocht bol van onderdrukt verlangen, heimelijke kussen achter reddingsboten, en haar fantasie die op hol sloeg terwijl de zee onder hen deinde. ‘Je bent zo mooi. Als we thuis zijn, is het allemaal anders,’ mompelde hij dan in haar oor, en zij keek op naar zijn prachtig gebeeldhouwde ge-

zicht en verstopte het hare in zijn zoetgeurende nek, zich afvragend of ze het wel zo lang zou volhouden.

En toen, na de eindeloze autorit van New York naar Kentucky, en de overnachtingen bij deze en gene dominee, had Bennett aangekondigd dat ze niet in Lexington zouden wonen, zoals ze had aangenomen, maar in een klein stadje, een eindje verder naar het zuiden. Ze passeerden de stad, en reden maar door over steeds smallere en stoffiger wegen, en de groepjes willekeurig bij elkaar geplaatste huizen stonden steeds verder uit elkaar en werden overschaduwd door enorme met bomen begroeide bergen. Het was prima, verzekerde ze hem, en ze verborg haar teleurstelling toen ze de hoofdstraat van Baileyville zag, met zijn handjevol bakstenen gebouwen en smalle weggetjes die zich uitstrekten in het niets. Ze was dol op het platteland, hoor. En ze konden toch tripjes naar de stad maken, zoals haar moeder als ze naar Simpson's op The Strand ging? Ze deed enorm haar best om ook zo opgewekt te reageren op de ontdekking dat ze in elk geval het eerste jaar bij meneer Van Cleve in huis zouden wonen. ('Ik kan vader niet alleen laten zolang hij nog rouwt om moeder. Tenminste, voorlopig niet. Niet zo teleurgesteld kijken, lieveling. Het is het op een na grootste huis van de stad. En we hebben er onze eigen kamer.') En toen ze eindelijk samen in die kamer waren, ging het natuurlijk allemaal mis op een manier waar ze niet eens woorden voor had, als ze het zou moeten uitleggen.

Even tandenknarsend als ze haar kostschooltijd en paardrijlessen had doorstaan, deed Alice haar best om zich aan te passen aan het leven in dat kleine stadje in Kentucky. Het was nogal een cultuurshock. Ze zag wel een zekere woeste schoonheid in het landschap, als ze echt goed keek naar die enorme luchten, de lege wegen, de verschillende soorten licht, de bergen waar tussen de duizenden bomen heuse wilde beren rondwaarden, en waar adelaars langs de toppen scheerden. De omvang van alles boezemde haar ontzag in: de gigantische afstanden tot alles, waardoor ze haar hele perspectief had moeten aanpassen. Maar in werkelijkheid, zo schreef ze in haar wekelijkse brieven aan Gideon, was alles er verder nogal onuitstaanbaar. Ze vond het leven in het grote witte huis

verstikkend, al nam Annie, de uitermate zwijgzame huishoudster, haar bijna al het werk uit handen. Het was inderdaad een van de grootste huizen in de stad, maar het stond bomvol zware antieke meubelstukken, en overal stonden foto's van de overleden mevrouw Van Cleve of ornamenten in de vorm van breed grijnzende porseleinen poppen die volgens de mannen in huis 'moeders lievelingen' waren, mocht Alice het in haar hoofd halen ze ook maar een centimeter te verplaatsen. Mevrouw Van Cleve's strenge, vrome invloed hing als een doodskleed over het huis.

Moeder zou het niet mooi hebben gevonden, die kussens daar, toch, Bennett?

O nee, moeder had heel stringente opvattingen over kussens en dat soort dingen.

Moeder was ook zo dol op haar geborduurde psalmen. En heeft dominee McIntosh niet gezegd dat hij in heel Kentucky geen vrouw kende met zo'n fraaie festonsteek?

Ze vond de voortdurende aanwezigheid van meneer Van Cleve aanmatigend: hij besloot wat ze deden, wat ze aten, hoe hun dagelijkse routine eruitzag. Hij moest en zou overal bij zijn; zelfs als Bennett en zij naar de grammofoon wilden luisteren op hun eigen kamer kwam hij onaangekondigd binnenstormen. 'Ah, dus we hebben muziek? Jullie moeten Bill Monroe eens opzetten. Niets mooiers dan die goeie ouwe Bill. Toe dan, jongen, hou eens op met dat lawaai en zet die ouwe Bill op.'

Als hij een paar glazen bourbon op had, was het helemaal erg, en Annie zocht altijd een excuus om zich in de keuken te verschuilen voor hij zich kwaad maakte en aanmerkingen kon maken op het avondeten. Hij was gewoon in de rouw, mompelde Bennett dan. Je kon het hem niet kwalijk nemen dat hij niet alleen wilde zijn met zijn gedachten.

Ze kwam er al snel achter dat Bennett zijn vader nooit tegenprak. De paar keer dat zij voor haar eigen mening uitgekomen was en heel kalm had gezegd dat zij nooit een groot fan van karbonades was geweest – of dat ze jazzmuziek heerlijk vond – lieten de twee mannen hun vorken zakken en staarden haar zo geschokt en afkeurend aan dat je zou denken dat ze spiernaakt op tafel stond te dansen. 'Waarom doe je toch zo tegendraads, Alice?' fluisterde

Bennett dan, als zijn vader was opgestaan om Annie blaffend orders te geven. Ze had al vlug door dat het veiliger was om haar mening voortaan voor zich te houden.

En buitenshuis was het nauwelijks beter: de mensen in Baileyville bekeken haar met dezelfde achterdocht als waarmee ze alles bekeken wat 'vreemd' was. De meeste mensen in de stad waren boeren die hun hele leven binnen een straal van een paar kilometer leefden en die alles van elkaar wisten. Kennelijk werkten er buitenlanders bij Hoffman Mining, de mijn waar zo'n vijfhonderd mijnwerkersgezinnen van over de hele wereld woonden, en waar meneer Van Cleve de leiding had. Maar aangezien de meeste mijnwerkers daar in arbeidershuisjes woonden van het bedrijf, hun boodschappen deden in de winkel van het bedrijf en ook naar de school en de dokter van het bedrijf gingen, en aangezien ze geen karren of paarden hadden omdat ze daar te arm voor waren, kwamen maar heel weinig van deze mensen ooit in Baileyville.

Elke ochtend reden meneer Van Cleve en Bennett in de auto van meneer Van Cleve naar de mijn, en ze kwamen iets na zessen weer terug. In de tussentijd zat Alice weg te kwijnen in een huis dat het hare niet was. Ze probeerde vriendschap te sluiten met Annie, maar de vrouw had haar door middel van een combinatie van stilzwijgen en overmatig kordaat huishoudelijk werk te verstaan gegeven dat ze niet van plan was om met haar te praten. Alice had aangeboden om zelf te koken, maar Annie liet haar weten dat meneer Van Cleve heel kieskeurig was als het op eten aankwam, en dat hij alleen hield van zuidelijke gerechten, terecht aannemend dat Alice daar geen kaas van had gegeten.

De meeste huishoudens verbouwden hun eigen groente en fruit, en bijna iedereen had wel een paar varkens of een stel kippen. Er was één kruidenierszaak, waar enorme zakken bloem en suiker in de deuropening opgesteld stonden, en met planken vol met conserven. En er was ook maar één restaurant: de Nice 'N' Quick, met zijn groene deur, de stevige vermaning aan gasten dat schoeisel verplicht was en waar ze dingen serveerden waar ze nog nooit van had gehoord, zoals gebakken groene tomaten en een vreemd soort boerenkool en dingen die ze *biscuits* noemden, maar die helemaal niet op biscuits leken, maar eerder op een kruising tussen een

knoedel en een scone. Ze had een keer een poging gewaagd om ze zelf te maken, maar ze kwamen niet zacht en sponzig van het temperamentvolle fornuis, zoals die van Annie, maar zo hard dat ze een bord deden rammelen als ze erop liet vallen (ze durfde er iets om te verwedden dat Annie ze had behekt).

Ze was een paar keer uitgenodigd op de thee bij dames uit de buurt en probeerde wel een gesprek met hen aan te knopen, maar ze had hun niet zoveel te vertellen, want ze was hopeloos in quilten en dat scheen hier de grootste hobby te zijn, en ze kon ook niet delen in de roddels want al die namen zeiden haar niets. En elke theepartij ging het weer over het feit dat Alice *biscuits* had aangeboden in plaats van *cookies* (wat de andere vrouwen om te gillen vonden).

Uiteindelijk was het het gemakkelijkst om maar gewoon op haar bed in hun slaapkamer te blijven zitten met een paar tijdschriften die ze uit Engeland meegenomen had, of om Gideon maar weer een brief te schrijven waarin ze probeerde niet te laten blijken hoe ongelukkig ze was.

Zo zoetjesaan had ze ingezien dat ze in feite de ene huiselijke gevangenis had ingeruild voor de andere. Er waren dagen dat ze het niet meer aankon, de aanblik van Bennetts vader die op de veranda in zijn piepende schommelstoel de Heilige Schrift zat te lezen ('Gods woord is de enige geestelijke stimulans die wij nodig hebben, zoals moeder altijd zei'), terwijl ze de lucht zat in te ademen van de in olie gedrenkte lappen die ze altijd aanstaken om de muggen te weren en ondertussen de sleetse plekken in zijn kleding verstelde ('God heeft een hekel aan verspilling, en deze broek is pas vier jaar oud, Alice, hij kan nog jaren mee'). Alice mokte inwendig dat als God in het schemerdonker andermans oude broek zou moeten repareren, Hij waarschijnlijk een mooie nieuwe had gekocht bij Arthur J. Harmon's Gentleman's Store in Lexington, maar ze toonde een zuinig glimlachje en kneep haar ogen nog wat verder tot spleetjes om het stiksel te kunnen zien. Ondertussen droeg Bennett steeds vaker het gezicht van iemand die erbij gelapt was, maar niet precies wist wáárbij, en hoe het zover had kunnen komen.

‘Wat is dat überhaupt, een reizende bibliotheek?’ Alice schrok op uit haar dagdroom door een vinnige stoot van Bennetts elleboog.

‘Ze hebben er eentje in Mississippi, daar gebruiken ze boten,’ riep een stem van achter in de kerk.

‘Met een boot zul je onze beken niet op en neer kunnen varen. Te ondiep.’

‘Volgens mij is het plan om paarden te gebruiken,’ zei mevrouw Brady.

‘Gaan ze te paard de rivier op en neer? Wat een malligheid.’

De eerste levering boeken was uit Chicago aangekomen, zei mevrouw Brady, en er waren er nog meer onderweg. Er zat een breed assortiment romans tussen, van Mark Twain tot Shakespeare, en praktische boeken, met recepten, tips voor het huishouden, en hulp bij het opvoeden. Er zouden zelfs stripboeken bij zitten; een onthulling die aan een paar van de kinderen een opgewonden gillette ontlokte.

Alice keek op haar horloge en vroeg zich af wanneer ze haar schaafts zou halen. Het enige fijne aan dit soort bijeenkomsten was dat ze niet de hele avond thuis opgesloten zaten. Ze vreesde de winters nu al, want dan zou het lastiger worden om excuses te vinden om te ontsnappen.

‘Welke man heeft nou tijd om er op zijn paard op uit te gaan? We moeten werken, niet op bezoek gaan met de nieuwste *Ladies’ Home Journal*.’ Er werd zachtjes gegniffeld.

‘Tom Faraday mag anders graag het damesondergoed in de Sears-catalogus bekijken. Het schijnt dat hij er uren mee op het privaat zit!’

‘Meneer Porteous!’

‘Het zijn ook geen mannen, het zijn vrouwen,’ zei een stem.

Het bleef even stil.

Alice draaide zich om, om te kijken. Er stond een vrouw tegen de deuren achterin geleund. Ze droeg een blauwkatoenen jas, met opgerolde mouwen. Ze droeg een leren rijbroek en haar laarzen waren niet gepoetst. Ze was misschien eind dertig, begin veertig, had een knap gezicht en droeg haar lange donkere haar in een scheve knot.

‘Het zijn vrouwen die de boeken rondbrengen.’

‘Vrouwen?’

‘Helemaal alleen?’ vroeg een mannenstem.

‘Ik geloof dat God hun twee armen en twee benen heeft gegeven, net als mannen.’

Er klonk kort gemompel in het publiek. Alice tuurde geïntrigeerd naar de vrouw.

‘Dank je, Margery. In Harlan County hebben ze zes vrouwen en ze hebben er een heel systeem opgezet, en zoals ik zei, wij gaan hier iets soortgelijks doen. We hebben al twee bibliothecaressen, en meneer Guisler is zo vriendelijk geweest om ons een paar van zijn paarden te lenen. Ik zou graag van de gelegenheid gebruikmaken om hem te bedanken voor zijn vrijgevigheid.’

Mevrouw Brady gebaarde de vrouw bij de deur om naar voren te komen. ‘Velen van jullie kennen juffrouw O’Hare natuurlijk –’

‘O ja, de O’Hares, die kennen we wel.’

‘Dan weten jullie ook dat zij de afgelopen weken heeft geholpen om dit allemaal op te zetten. We hebben ook Beth Pinker... Sta eens op, Beth...’ Een sproeterig meisje met een stomp neusje en donkerblond haar stond verlegen op en ging meteen weer zitten. ‘Ze werkt samen met juffrouw O’Hare. Een van de vele redenen waarom ik u wilde toespreken, is dat we meer dames nodig hebben die basale kennis hebben van literatuur en organisatie, zodat we verder kunnen met dit waardevolle maatschappelijke project.’

Meneer Guisler, de paardenhandelaar, stak een hand op. Hij kwam overeind en aarzelde even voor hij zacht maar beslist zei: ‘Ik vind het een heel goed idee. Mijn moeder hield ontzettend van boeken en ik heb mijn oude melkschuur aangeboden als behuizing voor de bibliotheek. Ik vind dat elk verstandig mens dit initiatief zou moeten steunen. Dank u.’ Hij ging weer zitten.

Margery O’Hare leunde met haar achterste tegen de tafel voor in de zaal en staarde kalm naar de zee van gezichten. Alice hoorde vaag ontevreden gemompel door de hele zaal, en het leek zich op Margery te richten. Ze zag ook dat het Margery O’Hare geen biet kon schelen.

‘We hebben een groot gebied te bestrijken,’ voegde mevrouw Brady eraan toe. ‘En met maar twee meisjes lukt dat niet.’

Een vrouw voor in de zaal riep: ‘Wat heeft het dan allemaal te betekenen, dat paardrij-boekengedoe?’

‘Het houdt in dat een aantal verafgelegen huizen in onze streek bezocht wordt en dat er lectuur gebracht wordt naar mensen die niet in staat zijn om naar de regionale bibliotheken te reizen, bijvoorbeeld door ziekte, zwakte of omdat men geen vervoer heeft.’ Ze boog haar hoofd iets om over de rand van haar halve brillette te kunnen kijken. ‘Ik moet erbij zeggen dat het ook is bedoeld in het kader van educatie, om kennis te brengen op plekken die daar momenteel helaas niet mee in aanraking komen. Onze president en zijn vrouw denken dat dit project kennis en leren weer een prominente plaats kan geven binnen het plattelandleven.’

‘Ik laat mijn vrouw echt niet met een paard de bergen in gaan,’ riep iemand van achter in de zaal.

‘Ben je soms bang dat ze niet meer terugkomt, Henry Porteous?’

‘De mijne mag je hebben. Ik zou dolblij zijn als ze wegstijgt en nooit meer teugkomt!’

De zaal barstte in lachen uit.

Mevrouw Brady’s stem zwol gefrustreerd aan: ‘Heren. Alstublieft. Ik vraag een aantal van onze dames om een bijdrage te leveren aan het algemeen belang. De WPA biedt het paard en de boeken, en van u wordt alleen gevraagd om minimaal vier dagen per week beschikbaar te zijn om de boeken rond te brengen. U begint vroeg en het zijn lange dagen, gezien de topografie van onze prachtige streek, maar ik denk dat het zeer lonend werk is.’

‘Waarom doet u het dan niet zelf?’ vroeg iemand achter in de zaal.

‘Ik zou het graag doen, maar zoals velen van u wel weten gooien mijn heupen roet in het eten. Dokter Garnett heeft me gewaarschuwd dat het een te grote fysieke uitdaging is om zulke afstanden te rijden. We zijn idealiter op zoek naar wat jongere dames die zich zouden willen aanmelden.’

‘Het is niet veilig, voor een jongedame in haar eentje. Ik ben er tegen.’

‘Het is niet netjes. Vrouwen horen voor het huishouden te zorgen. Wat krijgen we hierna: vrouwen in de mijnen? Vrouwen die hout rondrijden in vrachtwagens?’

‘Meneer Simmonds, als u niet inziet dat er een wereld van verschil is tussen een vrachtwagen en een exemplaar van *Twelfth Night*,

dan moge de Heer de economie van Kentucky bijstaan, want ik hou mijn hart vast voor waar we naartoe gaan.'

'Gezinnen horen alleen uit de Bijbel te lezen. Verder niets. En wie houdt trouwens een oogje in het zeil op wat voor boeken er rondgebracht worden? Ik weet precies hoe die noorderlingen zijn. Die verspreiden straks allerlei krankzinnige opvattingen.'

'Het zijn boeken, meneer Simmonds. Boeken zoals die waar u zelf ook uit hebt geleerd toen u nog een jonge jongen was. Maar ja, ik herinner me ook dat u zich toen meer bezighield met meisjes aan hun vlechten trekken dan met boeken lezen.'

Weer barstte de zaal in lachen uit.

Maar niemand zei verder iets. Een vrouw keek haar man aan, maar die schudde kort met zijn hoofd.

Mevrouw Brady stak haar hand op. 'O, wat ik vergeet te zeggen, het gaat om betaáld werk. Het levert rond de achtentwintig dollar per maand op. Dus, wie meldt zich aan?'

Weer kort gemompel.

'Ik kan niet,' zei een vrouw met uitbundig opgestoken rood haar. 'Niet met vier koters onder de vijf.'

'Ik begrijp gewoon niet dat onze regering zuurverdiende belastingdollars verkwist aan het uitdelen van boeken aan mensen die niet eens kunnen lezen,' zei Jowly Man. 'De helft van die lui gaat niet eens naar de kerk.'

Lichte wanhoop begon door te klinken in mevrouw Brady's stem. 'Een maand op proef. Kom op, dames. Ik kan niet bij mevrouw Nofcier aankomen met de boodschap dat niet één persoon zich heeft aangemeld in Baileyville. Wat zal ze wel niet van ons denken?'

Niemand zei iets. De stilte duurde maar voort. Links van Alice botste een bij sloom tegen het raam op. Mensen begonnen onrustig te verzitten.

Onverschrokken keek mevrouw Brady haar publiek aan. 'Kom op. Laat dit niet weer zo'n verhaal worden als met de inzamelingsactie voor de weeskinderen.' Ineens waren er heel wat schoenen die kennelijk de aandacht vroegen.

'Helemaal niemand? Menen jullie dat nou? Tja... dan is Izzy de eerste.'

Een klein, bijna volmaakt rond meisje, dat zich half verscholen had gehouden tussen alle mensen, sloeg haar hand voor haar mond. Alice zag dat het meisje geluidloos protesteerde: ‘Moeder!’

‘Dus dat is alvast één. Mijn kleine meid is niet bang om haar plicht te doen voor ons vaderland, toch, Izzy? Nog iemand?’

Iedereen zweeg.

‘Echt niemand? Vinden jullie leren dan niet belangrijk? Vinden jullie het dan niet onontbeerlijk dat we onze minderbedeelde gezinnen stimuleren om zich te ontwikkelen?’ Ze keek de mensen boos aan. ‘Nou, ik moet zeggen, deze reactie had ik niet verwacht.’

‘Ik doe het wel,’ zei Alice in de stilte.

Mevrouw Brady kneep haar ogen half toe en hield haar hand boven haar wenkbrauwen. ‘Is dat mevrouw Van Cleve?’

‘Ja, dat ben ik. Alice.’

‘Je kunt je niet aanmelden,’ fluisterde Bennett dringend.

Alice leunde naar voren. ‘Mijn man heeft me net nog verteld hoe sterk hij gelooft in het belang van burgerplicht, net als zijn moeder, dus ik zou het graag willen doen.’ Haar huid prikte toen alle ogen zich op haar richtten.

Mevrouw Brady wuifde zich wat energiever koelte toe. ‘Maar... Je weet hier helemaal de weg niet, kindje. Ik geloof niet dat het verstandig zou zijn.’

‘Inderdaad,’ siste Bennett, ‘jij weet hier helemaal de weg niet, Alice.’

‘Ik leer het haar wel.’ Margery O’Hare knikte naar Alice. ‘Ik rij de routes wel mee, een week of twee. Dan houden we haar in de buurt van de stad, tot ze er slag van krijgt.’

‘Alice, ik...’ fluisterde Bennett. Hij leek gespannen en keek even naar zijn vader.

‘Kun je paardrijden?’

‘Ik rij al sinds mijn vierde.’

Mevrouw Brady schommelde tevreden heen en weer op haar hakken. ‘Kijk eens aan, juffrouw O’Hare. Daar hebt u al twee bibliothecaressen.’

‘We moeten ergens beginnen.’

Margery O’Hare glimlachte naar Alice, en Alice glimlachte terug voor ze goed en wel besepte wat ze deed.

‘Nou, ik vind het helemaal niet verstandig,’ zei George Simmonds. ‘En ik zal gouverneur Hatch morgen een brief sturen om hem dat te laten weten. Volgens mij is het vragen om moeilijkheden, jonge vrouwen in hun eentje eropuit te sturen. En volgens mij zal dit krankzinnige idee niets anders aanwakkeren dan goddeloze gedachten en wangedrag, of het nu van de *first lady* komt of niet. Goedendag, mevrouw Brady.’

‘Goedendag, meneer Simmonds.’

De mensen stonden moeizaam op uit de bankjes.

‘Ik zie u maandagochtend in de bibliotheek,’ zei Margery O’Hare toen ze naar buiten liepen, het zonlicht in. Ze stak haar hand uit naar Alice. ‘Noem me maar Marge.’ Ze keek op naar de hemel, plantte een breedgerande hoed op haar hoofd en beende weg, naar een grote muilezel die ze enthousiast begroette alsof hij een oude makker was die ze op straat tegen het lijf gelopen was.

Bennett keek haar na. ‘Mevrouw Van Cleve, ik heb geen idee waar je denkt dat je mee bezig bent.’

Hij moest het twee keer zeggen voor tot haar doordrong dat dát nu haar naam was.

Eerste druk oktober 2019
Zesde druk, eerste in deze editie, februari 2021

Oorspronkelijke titel *The Giver of Stars*
Oorspronkelijke uitgever Michael Joseph, an imprint of Penguin Random House group
Copyright © Jojo's Mojo Ltd, 2019
The moral right of the author has been asserted
Copyright © 2019, 2021 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Vertaling Anna Livestro
Omslagontwerp Baqup, naar een ontwerp van PenguinRandomHouse UK
Omslagillustratie © iStock/Thomas Bethge
Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best
ISBN 978 90 261 5581 9
ISBN e-book 978 90 261 5038 8
ISBN luisterboek 978 90 261 5039 5
NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.